

I

De bagage ging op het dak van de bus. Twee leren koffers met hun kleren, een kist met zijn boeken, plus haar naaimachine maakten de reis tussen trossen bananen, zakken rijst, grote pakken in bananenbladeren gewikkelde *panella** en nog meer koffers.

Elena en J. gingen naar de kust.

Ze hielden halt in dorpjes vol stofwolken. Stram stapten ze uit de bus om koffie te gaan drinken in lokalen waar het naar urine stonk en hangbuikige individuen hun darmen over de hele lengte in goudglanzend bier drenkten. Ze stopten bij ongure, smoezelige benzine-stations waar weggegooide filters en lege olieblikken over de grond slingerden. De bus tankte en reed verder. Onderweg kwamen er passagiers bij die half verdoofde kippen droegen, en 's avonds en 's nachts stapten er op donkere en onbewoonde plekken mensen in met lege handen, die na twintig of dertig kilometer op even donkere en onbewoonde plekken weer uitstapten. Het waren zwijgzame figuren, met machetes aan de gordel en een oude vettige hoed op het hoofd.

De bus kwam bij de haven, en de zee was niet weids en niet blauw. De haven lag aan een baai die nog het

*Een verklarende woordenlijst staat op pagina 165

meest op een kanaal leek, een smerig kanaal van drie kilometer dat in zee uitmondde. Om vier uur 's middags reed de bus het plein op. De zee was nergens te zien, maar je rook een zilte geur vermengd met de stank van rioolwater. Midden op het plein stonden een paar hoge amandelbomen waar een grote vlucht zwaluwen boven zwerfde. Rond de bomen stonden bankjes met op de leuningens mensen die zaten te kletsen. De bankjes waren van graniet en zagen er aan de onderkant verweerd uit. Tussen de bomen stonden kraampjes met vruchtensap, opengesneden papaja's met hun ingewanden vol pitten bloot, omwolkte door vliegen, grote glazen potten met mangopartjes, klaar voor de blender.

Rondom het plein stonden jeeps. Sommige nieuw, maar de meeste waren rijdend schroot. Willys, half doorgeroest van de zilte lucht, plus hier en daar een gammele Gaz of Carpati. De nieuwe hadden metalen cabines waarin trots een ventilator met rode of blauwe fans op het dashboard prijkte. De andere hadden een vuil, verschoten heiligenbeeldje naast het stuur gemonteerd, en allemaal hadden ze een opgelapt canvas dak, dat al even verschoten was.

De straten verderop waren onverhard en stoffig van de droogte, maar als het regende veranderden ze in modderpoelen. Er was druk verkeer: auto's afgeladen met zakken reden het plein op en jeeps volgepakt met mensen reden weg. Felgekleurde bussen arriveerden, met op het dak troepen levende kippen, grote blikken in allerlei tinten en trossen bananen.

De gebouwen op het plein, voor het merendeel open winkels en dranklokalen, waren lelijke, vierkante blokken van beton en baksteen, met zinken of eternieten da-

ken en grauwe muren, zonder enig ornament. De mensen die over het plein krioelden waren lelijk: de blanken, vloekende kooplui met hangbuiken, hadden een gelige huidskleur, en de negers die hier waren opgegroeid, ver van de kust waar vis in overvloed was, hadden vroegtijdig verrotte tanden.

‘Zorg jij voor het afladen van de bagage, dan ga ik kijken wanneer de boten vertrekken,’ zei hij.

‘Oké,’ zei Elena. ‘Uitkijken met die spullen, jongen!’ riep ze tegen de kruier.

De naaimachine, het enige meubelstuk dat ze nog overhad van haar eerste huwelijk, had bijna twintig uur op het dak van de bus gestaan. De houten kast was afgedekt met stukken karton, die met plakband en touwtjes zaten vastgemaakt. De poten en de trapper waren onbeschermd.

Het hele zaakje viel met een doffe klap op de grond.

Aanvankelijk struikelde Elena over haar woorden toen ze de jongen uitschold, maar naarmate ze kalmeerde koos ze haar beledigingen met fluwelen venijn.

‘Ging per ongeluk,’ was alles wat de jongen zei.

J. verliet het plein en zocht zijn weg door de onverharde straten. Even verderop maakten de stenen gebouwen plaats voor houten constructies op korte palen, waaronder varkens, kinderen en kippen scharrelden. Hij kwam bij de kade. Daar was het water. Maar het was stilstaand water, alleen bewogen door een olieachtige rimpeling. Er was geen meeuw of andere kustvogel te bekennen, niets wat de zee verraadde. De motorboten lagen vastgesjord aan kleine houten aanlegsteigers, uitgeloozd en waterzuchtig van porositeit, met groene slibranden op de waterlijn, opgezwollen tussen water en wind, en de vlonderplanken versplinterd en verdord door de zon. De boten, hellend onder het gewicht van de buitenboordmotoren, waren lang en slank en geschilderd in levendige kleuren (of dat waren ze ooit). In sommige zaten negers in afgeknipte spijkerbroeken, hevig zwetend en met een uitdrukking van diepe ernst op hun gezicht aan de ingewanden van de motoren te sleutelen.

‘Bent u de eigenaar van de boot?’ vroeg J. aan een van hen.

‘Die is van mij, ja, maar hij is kapot,’ zei de neger zonder op te kijken.

‘Bij wie moeten we zijn als we naar Severá willen?’

De ander antwoordde niet meteen en wroette verder in het binnenste van de motor.

‘Met hoeveel zijn jullie?’

‘Twee.’

‘En hoeveel bagage?’

‘Eén zware kist en twee koffers, en een naaimachine,’ zei J.

Nog drie andere schippers kwamen erbij staan.

‘Waar moet je heen?’

‘Naar een *finca*.’

‘Hoeveel bagage heb je?’

‘Eén kist en nog wat klein spul,’ zei J. met tegenzin. Hij wist dat ze het gesprek hadden afgeluisterd.

Toen er nog een bij kwam die vroeg met hoeveel ze waren raakte J. geïrriteerd.

De man van de kapotte motor sprong lenig op de steiger en zei: ‘Julito brengt jullie wel.’

‘Ja, Julito!’ riepen de anderen.

‘Kom op,’ zei de sleutelaar afgemeten.

J. volgde hem door de zandstraten. Na een paar huisblokken kwamen ze bij de overdekte markt, een enorm bouwsel met een dak van eternietplaten. Naast de hal stond een vrachtwagen gedroogde vis te laden. De chauffeur zat tegen een muur geleund onverschillig naar het tafereel te kijken. Op de raampjes van de vrachtwagen prijkten stickers van pin-ups met Texaanse hoeden.

‘Hoeveel kost dat ongeveer, zo’n expresboot?’ vroeg J. toen ze de markthal in liepen met in het midden een houten gangpad. Aan weerszijden van het pad stonden de kramen. Om de haverklap moest J. van het smalle pad af om mannen door te laten met zware zakken op hun

schoudera, die ze afdekten met een rode doek.

‘Hangt ervan af.’

‘Waarvan?’ vroeg J.

‘Van Julito,’ zei de neger.

Na de kramen kwamen de eettentjes. Forse, zwetende vrouwen dompelden grote moten vis in karrenwielen van braadpannen, die vervolgens op houten dienbladen aan het publiek werden getoond. Daar koelden ze af en kregen een steenachtig aanzien, terwijl grote schijven bakbanaan eromheen neerploften. J. had honger en verheugde zich al op de smulpartij van gebakken vis met patacones, zoals de schijven heetten, zodra hij een boot geregeld had.

Bijna aan het eind van de rij zag J. de neger een van de tentjes ingaan. Hij liep er naar binnen en zag hem achterin zitten. Voorin hanteerde een dikke vrouw met een stuurs gezicht een levensgroot mes, waarmee ze de punten van groene bakbananen sneed. De schipper van de motorboot zat aan een van de eettafels te praten met een klein mannetje, ook een neger. In totaal stonden er vijf lange tafels met al even lange banken, allemaal lichtgroen geschilderd. Buiten de schipper en het kleine mannetje – Julito, ongetwijfeld – was er maar één andere klant, een oude man die een aardappelsoep met trijp zat te eten.

Het wás Julito, want toen J. bij de tafel kwam stond het mannetje op en gaf hem een hand. ‘Julio Alberto Gutiérrez, om u te dienen mijn vriend,’ zei hij plechtig.

Hij was zo’n veertig jaar oud, klein en pezig, met helle ogen. Uit de toon waarop hij bij de dikke vrouw een drankje bestelde leidde J. af dat hij de eigenaar van de eettent was en waarschijnlijk haar man of vriend. Hij

bood hem een groot glas aguardiente aan en J. accepteerde.

‘Mijn maat Jesús hier zegt dat u een expresboot nodig hebt,’ begon hij.

‘Heren, neem me niet kwalijk, ik ga maar eens,’ zei maat Jesús terwijl hij opstond. Bij het weggaan informeerde hij bij de vrouw naar de gezondheid van een familielid en zij antwoordde dat het nog hetzelfde was met ’m. ‘Niet zo best,’ zei maat Jesús. ‘Niet zo best.’

‘We moeten naar een finca in Severá,’ zei J.

‘Met z’n hoevelen zijn jullie?’

‘Twee,’ zei J. en somde nog eens op: de kist, de koffers en de naaimachine.

‘Proost,’ antwoordde Julito en nam een slok van zijn borrel.

J. dronk zijn glas voor de helft leeg.

Julito was dronken. Met hoge borst en veel omhaal van woorden gaf hij te kennen dat hij drie motorboten had en dat de eettent van hem was. Dat hij behalve die dikke (die nu bezig was met een steen stukken groene bakbanaan te pletten) nog drie andere vrouwen had. Dat hij dronken was, maar een fatsoenlijk man en dat J. ook een fatsoenlijk man was. Hij vulde de glazen weer bij zonder te wachten tot J. het zijne had uitgedronken. Hij hief zijn vuistdikke borrel, zei ‘proost!’ en sloeg hem achterover. Daarna vertelde hij zijn levensverhaal. Hij verzekerde J. dat hij zes jaar geleden nog geen cent te makken had gehad en in een krot woonde, terwijl hij nu drie motorboten bezat, een huis, vier vrouwen en een eettent.

‘En wat gaat die expresboot ons kosten?’ vroeg J. snel voordat Julito in herhaling kon vallen.

‘Wanneer had u willen vertrekken?’

‘Eergisteren.’

‘Nee, vandaag kan niet meer, het is al laat. Als u wilt, kunnen we morgenochtend vroeg vertrekken.’

‘Oké,’ zei J.

Hij vroeg driehonderd peso, maar na een beetje afdingen kreeg J. voor elkaar dat hij het voor tweehonderdvijftig deed. Ze spraken een tijd af en namen er nog een. Bij het afscheid stond Julito wankelend op en omhelsde J.

3

De naaimachine was kapot. Na de kruier te hebben uitgescholden stapte Elena het kantoor van de busmaatschappij binnen om haar beklag te doen. Ze werd met tegenzin te woord gestaan door een verlopen type die vond dat het iets was wat nu eenmaal gebeuren kon. Dat maakte haar nog nijldiger en ze zei dat de busmaatschappij een zootje was.

De man, die eigenlijk meer ondergeschikt dan verlopen was, zei: 'Klopt helemaal, kan ik u verzekeren. Een zootje is het.'

Ze dreigde een klacht te zullen indienen op het hoofdkantoor in Medellín.

'Daar is het nog een grotere zootje, mevrouw,' meende hij.

'Jullie zijn nog niet klaar met mij, stelletje klootzakken,' zei Elena toen ze wegging.

'Zo is 't, mevrouw. Zo is 't.'

Toen J. terugkwam op het plein zinderden zijn botten al van de aguardiente. Vlak daarvoor was hij nog een café ingegaan om een dubbele te pakken, die hij naspoelde met spuitwater.

Elena, koffiebruin, van gemiddelde lengte en met een wit minirokje aan, stond naast de bagage.

'Hoe ging het?' vroeg hij.

Ze kneep haar ogen samen. Zonder hem aan te kijken vertelde ze van de Singer die op de grond gesmakt was. Haar scherpe tanden blikkerden wit. 'Ik zorg ervoor dat ze hem eruit trappen, dat ze hem eruit trappen,' zei ze.

Met de aguardiente tintelend in zijn ogen pakte J. Elena's kin tussen duim en wijsvinger, streek met zijn baard langs haar wang en zei iets om haar te kalmeren, waarna hij een kus op haar oor drukte.

Zij hield zich in en vroeg naar de boot. Dat van de naaimachine was een persoonlijk affront, daar wist ze zelf wel raad mee.

'Geregeld,' zei hij. 'We vertrekken morgenvroeg om zes uur.'

Ze moesten een hotel zoeken. Aan een van de kruiers met handkarren die bij de bussen rondhingen vroegen ze naar een hotel.

'Het beste wat er is,' zei zij.

'Nou ja, best, wat je noemt best, dat hebben we hier niet. Maar ik kan u wel naar het Internationaal brengen, als u wilt.'

Hij had een rode doek om zijn hoofd, bloot bovenlijf en zijn chocoladebruine rug droop van het zweet. Hij begon de spullen op zijn kar te laden.

'Kijk uit met die naaimachine, man,' zei Elena.

Het hotel was donker en benauwd. Aan de receptie zat een grote dikke vrouw met rollen slap vet om haar armen en een diep décolleté. Op de balie, naast het gastenboek, stond een klein belletje. Aan het plafond hing een grote ventilator die traag rondwentelde. Het rook er doordringend naar kattenpis, maar er was geen kat te bekennen. Voor de dikke vrouw stond een plastic tafelfan ventilator die zoemend recht op haar gelige borsten blies.

‘Hoeveel nachten?’

‘Morgen vertrekken we.’

‘Hier uw handtekening en pasnummer. Amanda!’

Ze depte haar hangkin met een klein blauw zakdoekje.

Het wezen dat naar de naam Amanda luisterde verscheen. Ze droeg een herensinglet en een uiterst strakke witte broek. Haar koperkleurige schouders waren niet breed, maar wel krachtig gespierd. De omtrekken van haar beha maakten twee keien van haar borsten en een grote, strak ingesnoerde bobbel in haar broek – haar geslacht – nam een opvallende plaats in op dat vreemde, slanke lichaam.

‘Nummer acht!’ riep de dikzak.

Ergens op een binnenplaats begon een papegaai te schateren. De bagage bleef achter bij de receptie.

‘Daar staat ie veilig,’ zei de vrouw.

Kamer acht was aan het eind van een lange galerij. Ze kwamen langs de binnenplaats waar een papegaai met een rafelige staart over een stok tripte die uit de muur stak. Hij rende alsmaar heen en weer, enigszins panisch, leek het.

Kamer acht bevatte twee schone houten bedden met gebloemde hoofdeinden en een waterkan op het nachtkastje. Een ventilator hing met twee ijzerdraadjes aan het plafond en toen Amanda hem aanknipte, begon hij langzaam te schommelen en dompelde de kamer in warme, verschaalde lucht.

J. voelde het zweet langs zijn nek lopen. ‘Wat een hitte!’ zei hij.

Om vier uur ’s morgens werden ze gewekt door het rumoer van de dikzak en Amanda in de keuken. Kranen

werden open- en dichtgedraaid, pannen kletterden op de vloer, de dikzak foeterde op Amanda, de radio ging van de ene zender op de andere en de papegaai schaterde.

Ze douchten in een grote badkamer met schimmel en stukjes zeep in de hoeken.

Om kwart voor zes verscheen Julito op de kade. Hij groette vluchtig, zonder een spoor van het gefleem van de vorige dag, en begon samen met zijn maat aan de voorbereidingen voor de reis.

Het was fris, de lucht onbewolkt. Om de motoren hadden zich kleine regenboogjes gevormd, van zee kwam een geur van rioolwater vermengd met benzine. Het was windstil.

Julito en zijn maat gingen snel en efficiënt te werk. Zwijgend laadden ze de bagage in de boot en sjorden hem goed vast onder een vel dik, doorzichtig plastic. Elena vroeg of de naaimachine zo niet nat werd, maar Julito gaf geen antwoord.

Toen de bagage was ingeladen ging de maat van Julito op het achterdek staan, gaf Elena een hand en zei: 'Stap maar in, *seño*.'

Ze liet zich op de planken van de aanlegsteiger zakken en sprong in de boot, die slagzij maakte zodat ze haar evenwicht verloor. Julito's maat moest haar bij haar middel pakken om te voorkomen dat ze in het water viel. Hij was behendig: met één zwaai greep hij haar vast en hielp haar overeind zodat hij recht in haar shirt kon kijken. Kut! dacht hij. Geen beha aan! Toen ze haar evenwicht weer terug had, liet hij haar middel los en pakte haar bij de elleboog. 'Ga maar voorin zitten,' zei hij.

Elena kroop op handen en voeten naar het voordek, waar ze ging zitten en zich krampachtig aan de reling vastklemde.

J. nam naast haar plaats en pakte een fles uit zijn schoudertas, die hij haar aanbood.

‘Mijn ontbijt is nog niet gezakt,’ zei ze op haar middenrif wijzend.

‘Dan zakt het hiermee wel.’

Elena nam een fikse slok die brandde in haar keel.

‘Jullie ook een neut?’ vroeg J. aan de bootslieden.

‘Slaan we niet af,’ zei Julito glimlachend terwijl hij de fles aannam.

De boot stak statig van wal. De twee Evinrude-motoren snorden zacht. Naarmate ze vaart kregen sloeg de wind hard in hun gezicht. Na een kwartiertje, toen ze de baai – of liever gezegd het smerige kanaal – uitvoeren en op volle zee kwamen, voelde J. hoe zich een helle stralenkrans in zijn ingewanden ontvouwde.

De reis duurde vierenhalf uur. De zee bleef kalm en ze werden nauwelijks ondergespat als de boot door half-hoge golven brak.